

Undervisningsmateriale om Børnekonventionen

UDSKOLING

RETTIGHEDSSTAFETTEN

- med fokus på artikel 42: Alle skal kende børns rettigheder

Redaktion:

- Børnerådet
- Institut for Menneskerettigheder
- Red Barnet
- UNICEF Danmark

Ansvarshavende:

Maja Olesen, Sekretariatschef Børnerådet

Grafisk design: Jan Majgaard

Logo design: Mette Ehlers/Ehlerstration

Rettighedsstafetten er et samarbejde mellem:

- Børnerådet
- Danske Handicap Organisationer
- Danske Skoleelever
- De Anbragtes Vilkår
- Institut for menneskerettigheder
- Red barnet
- UNICEF Danmark

Indhold

Introduktion til materialet	4
Kend dine rettigheder	5
Menneskerettigheder kort fortalt	6
Børnekonventionen kort fortalt	7
Rettighedsbanko	8
Rettighedsquiz	24
Rettigheder i praksis	26
Paneldebat	27
Rettigheder og pligter	29
Hvad gør vi her?	30
Klassens egen rettighedsplakat	35
Et liv uden rettigheder	36
Video: Mest LORTEDE skoledag nogensinde	37
Analyse af scener – hvilke rettigheder blev brudt?	38
Retten til at sige fra – hvad ville du gøre?	39
Sådan burde skoledagen have været – kreativ omskrivning	40
En skole uden rettigheder	41
Ordet er dit!	42

Dette materiale er til elever i udskolingen og er udviklet til dig, der gerne vil arbejde med børns rettigheder i forbindelse med Rettighedsstafetten uge 38 2025 – men materialet kan selvfølgelig bruges hele året rundt.

I år har Rettighedsstafetten fokus på **artikel 42 "Alle skal kende børns rettigheder"**, derfor har dette materiale fokus på at sikre, at eleverne kender til deres rettigheder.

Rettigheder gælder alle børn i hele verden, men dette materiale er rettet mod børn, der lever i Danmark. Fokus i materialet vil derfor hovedsageligt være på de rettigheder, som danske børn bedst kan spejle sig i.

Materialet består af tre dele: **"Kend dine rettigheder"**, **"Rettigheder i praksis"** og **"Et liv uden rettigheder"**. Hver del indeholder forskellige øvelser.

Materialet er bygget op, så du som lærer kan vælge de moduler og øvelser, som du synes giver mening for din klasse.

På den måde kan I være med, uanset om I har én lektion, én dag eller flere dage til rådighed, og uanset om I har arbejdet med rettigheder før, eller det er første gang.

Hvis jeres elever ikke tidligere har arbejdet med børns rettigheder, anbefaler vi dog, at I starter med at arbejde med første del **"Kend dine rettigheder"**.

I kan printe UNICEF Danmarks plakater over rettighederne og hænge dem op i klassen. I kan [downloade plakaten her](#).

Øvelserne i dette materiale er baseret på øvelser udviklet af **Red Barnet**, **Institut for Menneskerettigheder** og **UNICEF Danmark**.

Vil du vide mere om FN's Børnekonvention? Så kan du læse mere [her](#).

Kend dine rettigheder

Denne første del af materialet introducerer eleverne til, hvad rettigheder er. Hvis dine elever ikke tidligere har arbejdet med emnet, er disse øvelser et godt sted at begynde. Formålet er at give eleverne en grundlæggende forståelse for, hvad rettigheder er, og hvorfor de er vigtige.

Gennem dialog, refleksion og fælles læring bliver eleverne klogere på, hvordan rettigheder beskytter dem i deres hverdag, og hvordan de hænger sammen med ansvar, fællesskab og retfærdighed. Rettigheder handler nemlig ikke kun om jura, men om liv, tryghed, medbestemmelse og respekt i praksis.

Øvelserne lægger vægt på samtale og fælles refleksion, fordi det på den måde gør det lettere for eleverne at genkende, hvornår rettigheder bliver overholdt, og hvornår de ikke gør.

Du kan vælge de øvelser, der passer bedst til din klasse. Vi anbefaler dog at begynde med enten **"Menneskerettigheder kort fortalt"** eller **"Børnekonventionen kort fortalt"**, som begge giver en forståelse for rettigheder, og begge er et godt udgangspunkt for det videre arbejde med rettigheder.

01

Menneskerettigheder kort fortalt

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Video om
menneske-
rettigheder
(varer 01:18 min.)

Aktivitetstype:
Film og dialog.

Formål:
At eleverne
får kendskab
til menneske-
rettigheder og
konventioner.

Menneskerettigheder gælder for alle mennesker – både børn og voksne. Menneskerettigheder er ikke bare noget, man kan ønske sig. Det er noget, man har ret til. Menneskerettigheder gælder for alle mennesker – uanset hvor man bor, hvem man er, eller hvad man tror på.

Børnerettigheder er en del af menneskerettighederne, men de er særligt lavet for børn. De tager højde for, at børn har brug for ekstra beskyttelse og støtte, fordi de ikke er voksne endnu.

De voksne og staterne har ansvar for at sikre, at menneskerettighederne bliver overholdt. De kan ikke fjernes, og de gælder for både børn og voksne over hele verden.

Du kan i dialogen understrege pointen om, at rettigheder skal understøttes af systemer, der arbejder for, at rettighederne overholdes.

Sådan gør du:

- Sæt eleverne sammen to og to.
- Lad dem tale om, hvad en menneskerettighed er, og om de kan komme i tanke om en rettighed. Brug 5-10 min. på det.
- Lav en fælles opsamling i plenum.
- Når I har gjort det, skal eleverne se en kort video om Menneskerettigheder og konventionerne. Du finder videoen [her](#).
- Videoen slutter med spørgsmålet: Hvornår eller i hvilke situationer har du brugt dine rettigheder i dag?
- Lad eleverne få 10 min. til at skrive ned, hvilke rettigheder de har gjort brug af.
- Lav en opsamling i klassen – evt. ved at skrive elevernes input i en ordsky eller lignende.

Har I mere tid, kan I se en længere og mere dybdegående video om menneskerettigheder [her](#) (varer 07:36 min.).

Denne øvelse er baseret på materiale af
Institut for Menneskerettigheder.

02

Børnekonventionen kort fortalt

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Explainervideo om børns rettigheder
(videoen varer 1:45 min.)

Aktivitetstype:
Film og dialog.

Formål:
Eleverne får kendskab til Børnekonventionen og hvem, der har ansvar for at overholde børns rettigheder.

Rettigheder er noget, man har krav på, mens ønsker derimod er noget, man godt kunne tænke sig. Børnekonventionen er særlige rettigheder for børn. Rettighederne følger med fra fødslen og frem til, at man bliver 18 år.

Børnerettigheder er en del af menneskerettighederne, men de er særligt lavet for børn. De tager højde for, at børn har brug for ekstra beskyttelse og støtte, fordi de ikke er voksne endnu. Derfor står der i børnerettighederne, at børn har ret til at blive passet på, komme i skole og have tid til leg og fritid.

Børns rettigheder er en slags regler, der er lavet for at beskytte børn. De voksne skal overholde disse regler. Det gælder uanset, hvor i verden man bor.

Børnerettigheder er altså noget, de voksne ikke kan sige nej til eller tage fra børn. De voksne skal sørge for, at de bliver overholdt.

I denne øvelse får elever fra udskolingen viden om, hvad Børnekonventionen og rettigheder er gennem en kort video.

Sådan gør du:

- Sæt eleverne sammen to og to.
- Lad dem tale om, hvad Børnekonventionen er. Har I arbejdet med menneskerettigheder (tidligere øvelse) kan du spørge eleverne:
 - Hvad er forskellen på Menneskerettighedskonvention og Børnekonventionen?
 - Kan I nævne en rettighed i Børnekonventionen?
- Brug 5-10 min. på det.
- Lav en fælles opsamling i plenum.
- Når I har gjort det, skal eleverne se **en kort video om Børnekonventionen**.
- Lad herefter eleverne tale om spørgsmålet i små grupper:
 - Hvad er videoens budskab?
 - Hvad vil den fortælle os?
 - Hvilke rettigheder nævner den?
 - Hvad, synes I, var den mest overraskende information?
- Lav en fælles opsamling på klassen.

Denne øvelse er baseret på materiale af **Red Barnet**.

03

Rettighedsbanko

Tidsramme:

30-45 min.

(alt efter hvor mange runder I tager)

Materialer:

Udprint af arbejdsarket "Bankoplader": Print bankoplader til det antal elever, der er i klassen. Pladerne kan evt. lamineres, så man nemt kan tage endnu et spil. Udprint af arbejdsarket "Rettighedsbanko: Rettigheder og historier til opråb". Tuscher, brikker eller lignende til at markere felter på pladen. Evt. præmier: slik, klistermærker eller andet til vindere.

Aktivitetstype:

Spil og dialog.

Formål:

At give eleverne kendskab til deres rettigheder, som de har ifølge Børnekonventionen og samtidig gøre det på en sjov og engagerende måde.

Artikel 42 siger, at "alle skal kende børns rettigheder". I denne øvelse er det netop formålet, at eleverne får kendskab til børns rettigheder – samtidig med at de har det sjovt. Eleverne får viden om de rettigheder, der gælder for deres hverdag i Danmark. Spillet minder om almindelig banko, men i stedet for tal er felterne på pladen forskellige børnerettigheder.

Læreren læser små historier, og eleverne skal gætte, hvilken rettighed historien handler om.

Eksempel på Rettighedsbanko

Læreren læser: "Selma bor hos sin mor, men må også besøge sin far i weekendene." Rettighed, der er i spil: Hold familien samlet (artikel 9).

Eleverne har hver deres bankoplade med tal på. De sætter kryds, hvis det er en artikel, de har på deres bankoplade.

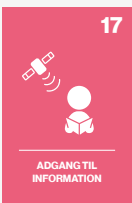
Sådan gør du:

- Forklar eleverne, at I skal spille banko – men med fokus på børns rettigheder.
- Uddel plader og noget til at lave markeringer (f.eks. tusch).
- Træk en historie og læs højt (du kan altid tilpasse historien efter behov)
- Eleverne prøver at gætte, hvilken rettighed historien handler om og markerer, hvis de har rettigheden på deres plade.
 - Giv evt. lidt tid til at snakke sammen to og to.
 - Spørg klassen, hvilken rettighed det er.
 - Tal evt. kort om den pågældende rettighed.
- Fortsæt, indtil én eller flere har banko (række eller fuld plade).
- Tjek pladen og uddel evt. en præmie.
- Spil gerne flere runder, hvis der er tid og lyst.

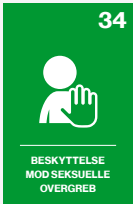
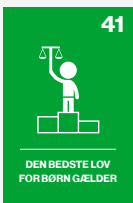
Artikel	Piktogram	Historie (oplæses)	Uddybning af rettighed (fra Børnekonventionen)
2		Amina har et tørklæde på i skolen. Hun må ikke behandles anderledes end de andre børn.	Man må ikke diskriminere. Det betyder, at alle børn har de her rettigheder. De gælder, uanset hvem børnene er, hvor de lever, hvilket sprog de taler, hvilken religion de har, hvad de tænker, hvordan de ser ud, om de er drenge eller piger, om de har et handicap, om de er rige eller fattige, hvem deres forældre eller familier er, eller hvad deres forældre eller familier tror på eller laver.
3		Læreren siger, at klassen skal lege en lille leg, hvor de skal op at stå, fordi det virker til, at de har brug for at bevæge sig.	Når voksne tager beslutninger, skal de tænke over, hvordan deres beslutninger vil påvirke børn. Alle voksne skal gøre det, der er bedst for børn. Regeringen skal sikre, at mennesker, der har ansvar for at passe på børn, gør det på den måde, der er bedst for børn. Det gælder også børnehaver, fritidshjem, klubber, skoler og andre steder, hvor børn opholder sig.
4		Det er regeringen, der har ansvaret for, at alle børn i Danmark får overholdt deres rettigheder.	Regeringen skal gøre alt, hvad de kan for at sikre, at alle børn i landet nyder godt af alle rettighederne i den her konvention.
5		Sofies forældre hjælper hende med at forstå, hvordan hun kan sige fra, hvis hun bliver drillet.	Regeringen skal lade forældre og samfundet vejlede deres børn, så børnene kan bruge deres rettigheder bedst muligt, efterhånden som de bliver ældre. Jo større børn er, jo mindre vejledning har de brug for.
6		Emil får sund mad og kan gå til fodbold, så han vokser og lærer nye ting.	Alle børn har ret til at leve. Regeringen skal sikre, at børn overlever og udvikler sig så godt som overhovedet muligt.
7		Da Lucas bliver født, får han et navn og bliver skrevet ind i folkeregistret.	Børn skal registreres, når de er født, og de skal have et navn. Børn skal også have en nationalitet, altså høre hjemme i et land. Børn skal kende deres forældre og passes af dem, hvis det på nogen som helst måde er muligt.

Artikel	Piktogram	Historie (oplæses)	Uddybning af rettighed (fra Børnekonventionen)
9		Selma bor hos sin mor, men må også besøge sin far i weekenderne.	Børn må ikke skilles fra deres forældre, medmindre forældrene ikke passer børnene ordentligt. Det er for eksempel, hvis en forælder gør et barn fortræd eller ikke passer godt nok på barnet. Hvis forældrene ikke bor sammen, har børnene lov at have kontakt med begge forældre. Det gælder dog ikke, hvis det kan skade barnet.
10		Marias forældre bor i forskellige lande. Hun må gerne rejse for at besøge dem begge.	Hvis et barn bor i et andet land end dets forældre, skal regeringerne lade barnet og forældrene rejse, så de kan holde kontakten og være sammen.
11		Hvis et barn bliver bortført til udlandet, hjælper myndighederne med at få barnet hjem igen.	Regeringen skal forhindre børn i at blive taget ud af landet, hvis det er imod loven. Det er for eksempel, hvis barnet er blevet bortført af nogen eller tilbageholdt i udlandet af en forælder, uden at den anden forælder har givet lov.
12		Læreren spørger, hvad, eleverne synes, de skal lave i dansktimen og lytter til deres forslag.	Børn har ret til frit at sige deres mening om emner, der er vigtige for dem. Voksne skal lytte og tage børn alvorligt
13		Anna ved en masse om dyr i havet, som hun fortæller om til sin familie.	Børn har ret til at dele deres viden, tanker og følelser med andre ved at tale, tegne, skrive eller være kreative på andre måder, medmindre det skader andre mennesker.
14		Jonas vælger selv, om han vil bede aftenbøn eller ej.	Børn har ret til at vælge deres egen måde at tænke på, deres egne meninger og religion, men det må ikke forhindre andre mennesker i at få opfyldt deres rettigheder. Forældre kan vejlede børn, så de lærer at bruge den her rettighed på en god måde, efterhånden som børnene bliver ældre.

Artikel	Piktogram	Historie (oplæses)	Uddybning af rettighed (fra Børnekonventionen)
15		Nogle børn starter en tegneklub, hvor alle må være med.	Børn kan deltage i eller starte klubber eller organisationer, og de kan mødes med andre, så længe det ikke skader andre mennesker.
16		Ingen må læse Lisas dagbog uden at spørge om lov.	Alle børn har ret til privatliv. Loven skal beskytte børns privatliv, familie, hjem, kommunikation og ry mod alle angreb.
17		DR Ultra laver nyheder til børn, så børn kan lære om verden.	Børn har ret til at få informationer fra internettet, radio, tv, aviser, bøger og andre kilder. Voksne bør sikre, at børn ikke får skadelig information. Regeringen bør opfordre medierne til at dele informationer fra mange forskellige kilder på måder, som alle børn kan forstå.
18		Annas forældre hjælper hende hver dag og lærer hende at være en god ven over for andre.	Forældre har det største ansvar for at opdrage et barn. Hvis barnet ikke har nogen forældre, skal andre voksne tage ansvaret for at opdrage barnet. Den slags voksne kaldes for værger. Forældre og værger skal altid tænke over, hvad der er bedst for barnet. Regeringen skal hjælpe dem. Når et barn har begge sine forældre, er begge forældre ansvarlige for at opdrage barnet.
19		Hvis et barn bliver slået eller talt grimt til af en voksen, skal det have hjælp, og det må ikke ske igen.	Regeringen skal beskytte børn mod vold, overgreb og omsorgssvigt begået af mennesker, der har med børnene at gøre.
20		Hvis ingen i Albins familie kan passe ham, finder kommunen en god plejefamilie.	Andre voksne skal passe godt på børn, der ikke kan blive passet af deres egen familie. De andre voksne skal respektere barnets religion, kultur, sprog og andre dele af barnets liv.

Artikel	Piktogram	Historie (oplæses)	Uddybning af rettighed (fra Børnekonventionen)
21		Mateo kunne ikke blive passet ordentligt af en familie i sit hjemland, så han blev adopteret af en kærlig familie i et andet land.	Når børn bliver adopteret, er det allervigtigste, at de voksne gør det, der er bedst for barnet. Et barn kan blive adopteret til et andet land. Det gælder for eksempel, hvis barnet ikke kan blive passet ordentligt af en anden familie i barnets eget land.
22		Ahmed flygtede fra et andet land. I Danmark får han hjælp og beskyttelse.	Nogle gange flygter børn til et andet land, hvis det ikke er sikkert at blive i deres eget land. I det nye land skal børnene have hjælp og beskyttelse og samme rettigheder som børn, der er født i det nye land.
23		Mette sidder i kørestol, men får hjælp, så hun kan være med til at lave det samme som de andre børn.	Alle børn med handicap skal have det bedst mulige liv i samfundet. Regeringen skal gøre sit bedste for at fjerne alle forhindringer, så børn med handicap kan blive uafhængige og deltage aktivt i deres samfund.
24		Alle børn kan få rent vand at drikke i skolen.	Børn har ret til den bedst mulige pleje og behandling, rent drikkevand, sund mad og et rent og sikkert miljø at leve i. Alle voksne og børn skal have information om, hvordan de kan holde sig sikre og sunde.
25		Line bor i en plejefamilie. Kommunen undersøger regelmæssigt, om hun har det godt der.	Et barn, der er anbragt, bor ikke sammen med sine egne forældre. Et anbragt barn kan for eksempel bo hos en plejefamilie for at få omsorg og beskyttelse. Barnet kan også bo på et særligt hjem for børn for at få behandling. Et anbragt barn skal have sin situation undersøgt med jævne mellemrum for at se, om alt går godt, og om det stadig er det bedste sted at være for barnet.
26		Hvis en familie har for få penge, kan de få ekstra hjælp fra kommunen.	Regeringen skal give penge eller anden støtte for at hjælpe børn fra fattige familier.

Artikel	Piktogram	Historie (oplæses)	Uddybning af rettighed (fra Børnekonventionen)
27		Peter får varmt tøj om vinteren og har et trygt sted at bo.	Børn har ret til mad, tøj og et sikkert sted at bo, så de kan udvikle sig bedst muligt. Regeringen skal hjælpe familier og børn, som ikke har råd til det.
28		Skolen er gratis, og alle børn kan lære at læse, skrive og regne.	Alle børn har ret til uddannelse. Folkeskolen skal være gratis. Alle børn skal have adgang til ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Børn skal tilskyndes til at få så meget uddannelse som overhovedet muligt. Skolerne skal undervise med respekt for børns rettigheder og uden at bruge vold.
29		I skolen lærer børn om alt muligt forskelligt – nogen finder ud af, at de er gode til én ting, og andre at de er gode til noget andet.	Uddannelse skal hjælpe børn med helt at udvikle deres personligheder, talenter og evner. Uddannelse skal lære dem at forstå deres egne rettigheder og at respektere andre menneskers rettigheder, kulturer og forskelligheder. Uddannelse skal hjælpe børn med at leve fredeligt og beskytte miljøet.
30		Nora taler både dansk og arabisk derhjemme, og det må hun gerne.	Børn har ret til at bruge deres eget sprog, kultur og religion. Det gælder også, selvom de fleste andre i det land, hvor børnene bor, har et andet sprog, kultur og religion.
31		Efter skole har Christoffer tid til at lege og gå til svømning, som han godt kan lide.	Alle børn har ret til at hvile sig, til fritid, til at lege og deltage i kulturelle og kreative aktiviteter.
32		Anna skal ikke arbejde på fabrik – men må gerne rydde op på sit værelse og tømme opvaskeren.	Børn har ret til at blive beskyttet mod at lave arbejde, der er farligt eller går ud over deres uddannelse, sundhed eller udvikling. Hvis børn arbejder, har de ret til at være trygge og få rimelig betaling.
33		Thomas får at vide, at han ikke må tage eller sælge sælge farlige stoffer.	Regeringen skal beskytte børn mod at tage, lave, bære eller sælge sælge farlige stoffer.

Artikel	Piktogram	Historie (oplæses)	Uddybning af rettighed (fra Børnekonventionen)
34		Læreren forklarer, at ingen må tvinge børn til at tage billeder eller gøre noget seksuelt.	Regeringen skal beskytte børn mod seksuel udnyttelse og seksuelle overgreb. Børn skal beskyttes mod at blive tvunget til at have sex for penge og mod at være med på seksuelle billeder eller film.
36		Hvis et barn bliver tvunget til at arbejde eller gøre noget ubehageligt, skal de voksne stoppe det.	Børn har ret til at blive beskyttet mod al slags udnyttelse, selv hvis det ikke er nævnt i den her konvention.
37		Hvis et barn kommer i fængsel, skal det være i kort tid og ikke sammen med voksne.	Børn, der er anklaget for at have brudt loven, må ikke blive dømt til døden, udsættes for smerte, grusom behandling eller være i fængsel med voksne. Fængsel skal altid være den sidste udvej og kun i kortest mulig tid. Børn, der er i fængsel, skal have hjælp af en ekspert i loven og mulighed for at være i kontakt med deres familie.
39		Hvis et barn har oplevet noget slemt, får det hjælp og omsorg, så det kan få det bedre igen.	Børn har ret til at få hjælp til at få deres sundhed og værdighed tilbage, hvis de bliver gjort fortræd, er omsorgssvigtede, bliver behandlet dårligt eller er udsat for krig.
40		Hvis en ung bryder loven, skal han/hun have hjælp og en retfærdig behandling – og fængsel skal være sidste udvej.	Børn, der er anklaget for at bryde loven, har ret til at få hjælp af en ekspert i loven. Børn skal også behandles retfærdigt. Børnene skal kunne få meget forskellig slags hjælp til at blive gode borgere. Fængsel skal være den absolut sidste mulighed.
41		Hvis Danmarks love giver børn flere rettigheder end FN's regler, skal man bruge de bedste love for børnene.	Hvis et lands love beskytter børns rettigheder bedre end den her konvention, skal man bruge landets love.
42		Læreren fortæller klassen om børns rettigheder, så de kan lære deres rettigheder at kende.	Regeringen skal sørge for at fortælle børn og voksne om den her konvention, så alle kender til børns rettigheder

6 LIV, OVERLEVELSE OG UDVIKLING	13 DELING AF VIDEN	27 MAD, TØJ OG ET SIKKERT HJEM	11 BESKYTTELSE MOD KIDNAPNING
2 MAN MÅ IKKE DISKRIMINERE	29 FORMÅLMED UDDANNELSE	17 ADGANG TIL INFORMATION	40 BØRNER BRYDER LOVEN
9 HOLD FAMILIER SAMMEN	22 BØRN PÅ FLUGT	12 RESPEKT FOR BØRNS MENING	34 BESKYTTELSE MOD SEKSUELLE OVERGREB
24 SUNDHED, VAND, MAD OG MILJØ	31 HVILE, LEG, KULTUR, KUNST	5 FAMILIEN SKAL VEJLEDE I TAKT MED BØRNS UDVIKLING	26 SOCIAL OG ØKONOMISK HJÆLP
3 DET BEDSTE FOR BARNET	28 ADGANG TIL UDDANNELSE	15 OPRETTE ELLER DELTAGE I KLUBBER	39 PLEJE, BEHANDLING OG HJÆLP TIL AT KOMME HJEM IGEN
7 NAVN OG NATIONALITET	23 BØRN MED HANDICAP	14 TANKE- OG RELIGIONSFRIHED	25 ANBRAGTE BØRNS SAGER SKAL REVURDERES

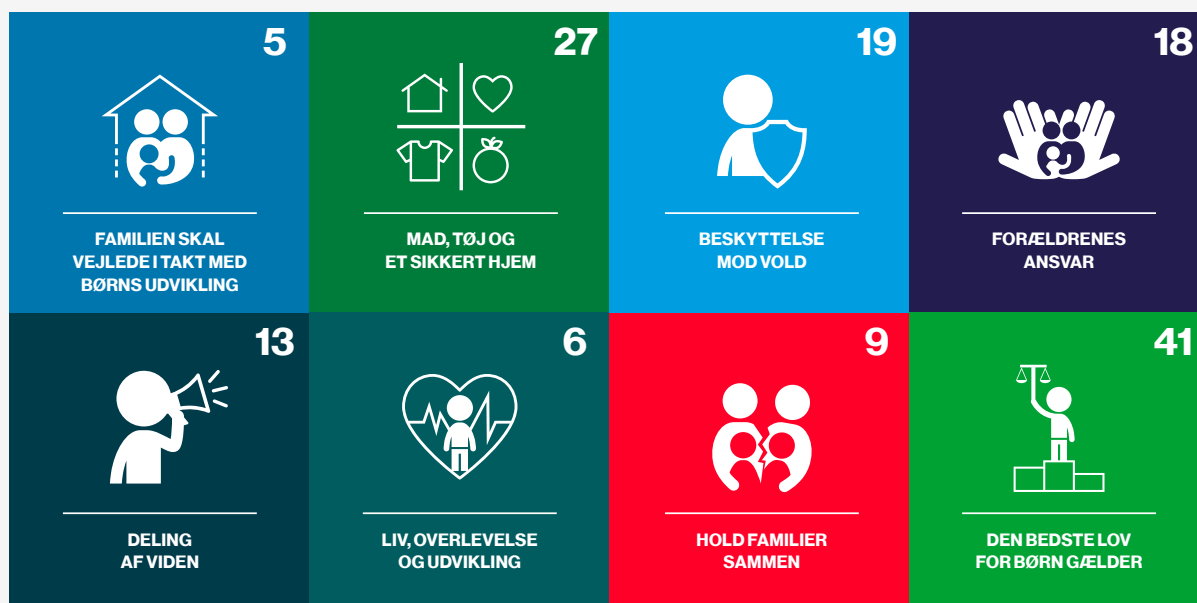

2 MAN MÅ IKKE DISKRIMINERE	9 HOLD FAMILIER SAMMEN	29 FORMÅLMED UDDANNELSE	39 PLEJE, BEHANDLING OG HJÆLP TIL AT KOMME HJEM IGEN
10 KONTAKT MED FORÆLDRE PÅ TVÆRS AF LANDE	15 OPRETTE ELLER DELTAĞE I KLUBBER	6 LIV, OVERLEVELSE OG UDVIKLING	33 BESKYTTELSE MOD FARLIGE STOFFER
22 BØRN PÅ FLUGT	24 SUNDHED, VAND, MAD OG MILJØ	17 ADGANG TIL INFORMATION	33 BESKYTTELSE MOD FARLIGE STOFFER
14 TANKE- OG RELIGIONSFRIHED	28 ADGANG TIL UDDANNELSE	31 HVILE, LEG, KULTUR, KUNST	21 ADOPTIVBØRN
13 DELING AF VIDEN	6 LIV, OVERLEVELSE OG UDVIKLING	19 BESKYTTELSE MOD VOLD	41 DEN BEDSTE LOV FOR BØRN GÆLDER
3 DET BEDSTE FOR BARNET	27 MAD, TØJ OG ET SIKKERT HJEM	24 SUNDHED, VAND, MAD OG MILJØ	18 FORÆLDRENES ANSVAR

 27 MAD, TØJ OG ET SIKKERT HJEM	 15 OPRETTE ELLER DELTAGE I KLUBBER	 7 NAVN OG NATIONALITET	 11 BESKYTTELSE MOD KIDNAPNING
 28 ADGANG TIL UDDANNELSE	 3 DET BEDSTE FOR BARNET	 10 KONTAKT MED FORÆLDRE PÅ TVÆRS AF LANDE	 33 BESKYTTELSE MOD FARLIGE STOFFER
 32 BESKYTTELSE MOD SKADELIGT ARBEJDE	 9 HOLD FAMILIER SAMMEN	 13 DELING AF VIDEN	 40 BØRNDER BRYDER LOVEN
 30 KULTUR, SPROG OG RELIGION	 23 BØRN MED HANDICAP	 6 LIV, OVERLEVELSE OG UDVIKLING	 37 BØRN I FÆNGSEL
 24 SUNDHED, VAND, MAD OG MILJØ	 22 BØRN PÅ FLUGT	 31 HVILE, LEG, KULTUR, KUNST	 21 ADOPTIVBØRN
 14 TANKE- OG RELIGIONSFRIHED	 17 ADGANG TIL INFORMATION	 2 MAN MÅ IKKE DISKRIMINERE	 34 BESKYTTELSE MOD SEKSUELLE OVERGREB

04

Rettighedsquiz

Tidsramme:
10-15 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Quiz

Formål:
At eleverne arbejder med og reflekterer over, at rettigheder kan involvere svære og komplekse dilemmaer.

Børnekonventionen har 42 artikler, der nævner forskellige rettigheder, som børn har.

I denne øvelse skal eleverne gætte, hvilke udsagn der handler om børns rettigheder, og hvilke der ikke gør, men som er et behov. Ved at bevæge sig hen til et "sandt"- eller "falsk"-område i lokalet (eller udenfor) tager de aktivt stilling og får samtidig ny viden om deres rettigheder.

Øvelsen giver anledning til sjove gæt, gode grin og vigtige snakke om, hvad børn faktisk har ret til.

Sådan gør du:

- Markér to steder – et "sandt" og et "falsk" – hvor eleverne kan gå hen alt efter, hvad de vælger. Det kan f.eks. være i hvert sit hjørne af klasselokalet.
 - Øvelsen kan laves både ude og inde.
- Læs et udsagn højt, og så skal eleverne gætte, om der er tale om en børnerettighed eller ej.
- Læs følgende sætninger op, og lad eleverne fortælle, hvorfor de har valgt at stå, hvor de gør. Når eleverne har svaret, fortæl da eleverne baggrunden for svaret:
 - **Børn har ret til at komme til lægen, hvis de bliver syge**
Sandt – Børn skal have adgang til sundhedsydelser og lægehjælp (artikel 24)
 - **Børn har ret til at gå til noget i fritiden**
Falsk – Men børn har ret til hvile og fritid, hvor de kan lege og være med til at bestemme, hvad de gerne vil lave (artikel 31)
 - **Børn har ret til at sige nej tak til et kram**
Sandt – Børn har ret til at blive hørt og til at udtrykke sig (artikel 12 og 13)
 - **Børn har ret til at sige deres mening om alt**
Falsk – Børn skal tænke over det, de siger, særligt om andre. Man skal undgå at gøre andre kede af det med vilje (artikel 12)

Fortætttes på næste side

04

Tidsramme:
10-15 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Quiz

Formål:
At eleverne opnår forståelse af, hvad der er en rettighed, og hvad der er et behov eller en lyst.

- **Børn har ret til et trygt liv, hvor voksne passer på dem**

Sandt – Voksne, forældre og f.eks. politikere skal sørge for beskyttelse, sikkerhed og at børn kan udvikle sig i tryghed (artikel 3, 5, 6 og 27)

- **Børn har ret til at blive hjemme fra skole, hvis de hellere vil se tegnefilm og spise chips**

Falsk – Politikerne/staten skal sørge for, at undervisning er obligatorisk og gratis for alle børn (artikel 28). Det er forældres ansvar at børn kommer i skole (artikel 5)

- **Forældre har altid ret til at læse alle børns beskeder på telefonen**

Falsk – Børn har nemlig ret til privatliv (artikel 46). Men familien skal vejlede i takt med børns udvikling (artikel 5). Derfor kan forældre i nogle situationer vurdere, at det er nødvendigt at følge med i, hvad deres barn laver online, f.eks. ved at kigge i telefonen for at beskytte og hjælpe dem.

- **Alle børn har ret til at få undervisning**

Sandt – Alle børn har ret til uddannelse, og folkeskolen skal være gratis (artikel 28)

- Du kan afslutte quizzen ved at spørge eleverne:
 - Var der noget, der overraskede jer?

Denne øvelse er baseret på materiale af **Red Barnet**.

Rettigheder i praksis

I denne del af materialet dykker I endnu mere ned i børns rettigheder og deres betydning i hverdagen – på både en sjov og lærerig måde.

Eleverne får indsigt i, hvordan deres rettigheder konkret kommer i spil både i skolen, fritiden og online – og hvad børnene kan gøre, hvis deres rettigheder ikke bliver respekteret.

Samtidig lægger øvelserne op til, at det at kende sine egne rettigheder også indebærer at forstå og respektere andres. Øvelserne understøtter derfor elevernes evne til at reagere, når de selv eller andre oplever uretfærdig eller krænkende behandling.

01

Paneldebat

Tidsramme:
45 min.

Materialer:
Et udprint
af arbejdsarket
"Paneldebat".

Aktivitetstype:
Debat

Formål:
At eleverne
arbejder med
og reflekterer
over, at rettigheder
kan involvere
svære og
komplekse
dilemmaer.

Når vi arbejder med børns rettigheder, vil vi opdage, at det ikke altid er sort-hvidt. Rettigheder kan være stærke og vigtige, men de kan også give anledning til tvivl, uenighed og svære valg.

I denne øvelse skal vi undersøge, hvordan rettigheder i nogle situationer kan komme i konflikt med hinanden, og hvordan det at have rettigheder også betyder, at man har et ansvar.

Eleverne skal diskutere og argumentere ud fra forskellige perspektiver, og gennem dialog og debat skal de øve sig i at forstå, hvorfor andre måske tænker eller føler noget andet, end de selv gør. Det handler ikke om at vinde, men om at lytte, nuancere og blive klogere – sammen. Det er vigtigt at understrege, at øvelsen ikke nødvendigvis drejer sig om at sige sin egen mening, men at prøve at forstå, hvorfor andre synes noget helt andet, end det man selv synes.

Sådan gør du:

- Fortæl eleverne, at når man arbejder med og tænker over rettigheder, kan man støde på svære, sårbare eller kontroversielle emner. De skal nu undersøge, hvordan det at have rettigheder også kan medføre tvivl, og at der med rettigheder også hører et ansvar.
- Del klassen op i lilla hold og gult hold. Præsenter dig selv som ordstyrer.
- De to hold skal hver sende to debattører op til ordstyreren, som nu læser første udsagn op. Lilla og gult hold får nu at vide, hvilken holdning de skal forsvare. Det kan være en fordel at have Børnekonventionen hængende fremme, så eleverne kan bruge artiklerne som argumenter. Du kan printe UNICEF Danmarks plakat [her](#).
- Ordstyreren kan stille uddybende spørgsmål og til sidst få svar på, om der var noget, som de to hold kunne blive enige om. Måske kunne de kun blive enige om at være uenige – og det er også fint. Resten af holdet kan heppe og klappe som opmuntring under debatten.
- Efter debatten kan I afrunde ved at snakke om, hvilke rettigheder debatten relaterer sig til.
- Der vælges to nye debattører fra hvert hold, og næste udsagn skal debatteres.

Denne øvelse er baseret på materiale af
UNICEF Danmark.

En dreng fortæller sin gode ven en hemmelighed. Næste dag opdager han, at vennen har fortalt hemmeligheden til mange fra klassen.

Gult hold skal argumentere for, at man må sige og fortælle, hvad man vil.

Lilla hold skal argumentere for, at drengen har ret til privatliv.

På et diskotek står en dørmænd, som vælger, hvem der må komme ind. Han vurderer efter, om han synes, at gæsterne er "pæne" nok.

Gult hold skal argumentere for, at ejeren af diskoteket selv må bestemme – hans sted hans regler.

Lilla hold skal argumentere for, at man ikke må diskriminere.

Selmas far elsker at lægge billeder op på Facebook og har for nylig lagt nogle billeder op med Selma, som hun ikke vil have, andre ser.

Gult hold skal argumentere for, at Selmas far jo bare elsker sin datter og er stolt af hende.

Lilla hold skal argumentere for, at Selma har ret til at bestemme over egen krop og har et privatliv.

Viktor og Ari er blevet bortvist et par dage fra skolen for noget, de ikke har gjort. De voksne vil ikke tro på dem.

Gult hold skal argumentere for, at børn og unge har ret til at blive hørt.

Lilla hold skal argumentere for, at de voksne jo nok har en god grund.

En har fået ny frisure og spørger sin ven: "Kan du lide min nye frisure?" Vennen svarer: "Nej, det klæder dig altså ikke."

Gult hold skal argumentere for, at man skal være ærlig og sige sin mening.

Lilla hold skal argumentere for, at man ikke må gøre andre kede af det med vilje.

Aminas forældre siger, at de er bekymrede for, om hun skriver med nogen på sin mobil, som vil hende det ondt, og nu vil de have hendes kode, så de kan se, hvem hun skriver med.

Gult hold skal argumentere for, at Selma har ret til privatliv og ikke skal give koden.

Lilla hold skal argumentere for at forældrene har ret og pligt til at passe på deres barn.

02

Rettigheder og pligter

Tidsramme:
45 min.
+ fremlæggelse

Materialer:
Børnekonventionen

Aktivitetstype:
Dialog og kreativ
formidling.

Formål:
At forstå og
formidle, at der
følger pligter og
ansvar med
rettigheder
og friheder.

Rettigheder giver os frihed og beskyttelse, men de kommer også med et ansvar. I denne øvelse skal eleverne undersøge, hvilke rettigheder og friheder man har som barn og borger i Danmark, og hvad det kræver at få dem til at fungere i praksis.

Eleverne skal samarbejde om at finde eksempler på rettigheder og derefter reflektere over, hvilke pligter og ansvar der hænger sammen med rettighederne. Til sidst formidler de deres pointer videre på en måde, der kan fange andre unges opmærksomhed.

Sådan gør du:

- Inddel eleverne i grupper á fire til fem.
 - Du kan også lave øvelsen i plenum uden fremlæggelser.
- Hver gruppe får udleveret tre rettigheder, som relaterer sig til deres hverdag. Print og klip gerne artiklerne ud, så eleverne kan få dem udleveret.
- Ude i grupperne læser eleverne beskrivelser af de tre artikler, de har fået udleveret.
- Eleverne skal nu skrive ned, hvilke friheder, pligter/ansvar, de enkelte rettigheder – som de har fået udleveret – afføder.
 - Giv evt. et eksempel på forholdet mellem rettighed og pligt/ansvar. I skolesammenhæng kunne det f.eks. være, at eleverne har ret til at have et godt undervisningsmiljø på skolen, men det afføder også et ansvar for selv at være med til at skabe et godt undervisningsmiljø ved f.eks. at lytte, når de andre siger noget i timen og passe på de ting, der er i skolen.
- Eleverne skal forestille sig, at de skal formidle deres overvejelser over forholdet mellem ret og pligt/ansvar til unge i Danmark, og de skal derfor selv tage stilling til, hvordan de vil fremlægge deres pointer.
 - Det kan f.eks. være igennem teater, artikel, podcast eller andet. I forbindelse med fremlæggelsen skal de begrunde den valgte fremlæggelsesform.
- Eleverne fremlægger for hinanden i klassen.

Denne øvelse er baseret på materiale af
Institut for Menneskerettigheder

03

Hvad gør vi her?

Tidsramme:
10 min. pr. case

Materialer:
Udprint af
arbejdsarket
"Cases".

Aktivitetstype:
Refleksion og
samtale ud
fra cases.

Formål:
At træne elevernes
evne til at reagere
og hjælpe, når
noget føles forkert
og at få viden om,
hvordan elevernes
rettigheder ser ud
i den virkelige
verden.

I denne øvelse arbejder I med cases – altså små virkelighedsnære situationer, hvor en rettighed bliver overtrådt eller sat på spil. Eleverne skal ikke bare forstå deres rettigheder – men også vide, hvordan de kan handle, hvis deres rettigheder bliver overtrådt i deres hverdag.

Cases giver eleverne mulighed for at genkende situationer, hvor rettigheder bliver relevante og situationer, hvor børns rettigheder overtrædes – og reflektere over, hvordan man kan handle, når noget føles forkert. Formålet er ikke at finde det "rigtige svar", men at åbne for forståelse og handlemuligheder.

Cases handler om nuancer og perspektiver. Det vigtigste er, at eleverne over sig i at tænke over, hvad der er retfærdigt, og hvordan man kan sige fra eller hjælpe andre.

I drøftelserne med eleverne kan det være nødvendigt at nævne for dem, at det ikke er deres eget ansvar, at deres rettigheder bliver overholdt.

Læs de forskellige cases igennem og vurder inden, om nogle kommer for tæt på aktuelle sager, emner eller temaer i klassen, som er for følsomme at arbejde med i plenum.

Gør evt. eleverne opmærksomme på, at cases som disse kan minde om noget, man selv har oplevet eller kender til tæt på, så det er vigtigt, at de ved, at de kan komme til dig eller en anden person, eleven er tryk ved, hvis behovet opstår.

Afhængig af alvorsgraden i de forskellige situationer, kan I diskutere, hvem der har det endelige ansvar (f.eks. en lærer, en forælder eller i nogle situationer politiet).

Fortsættes på næste side

03

Tidsramme:
10 min. pr. case

Materialer:
Udprint af
arbejdsarket
"Cases".

Aktivitetstype:
Leg og bevægelse.

Formål:
At træne elevernes
evne til at reagere
og hjælpe, når
noget føles forkert
og at få viden om,
hvordan elevernes
rettigheder ser ud
i den virkelige
verden.

Sådan gør du:

- Vælg det antal af cases, som I ønsker at arbejde med. Vælg cases som passer til din elever, og vælg ud fra, hvor meget tid I har til øvelsen.
- Lav enten små grupper, eller arbejd med cases i plenum. Du kan også lade eleverne sidde to og to og drøfte casen, før I taler om den i plenum.
- Stil spørgsmål undervejs, og giv plads til elevernes egne tanker, erfaringer og perspektiver.
- Gør det tydeligt for eleverne, hvilken rettighed casen handler om – brug gerne **Rettighedsplakaten**, så I hele tiden kan koble virkeligheden til de rettigheder, børn og unge faktisk har.
- Gør det klart for eleverne, at det ikke handler om at finde ét rigtigt svar – men om at blive bedre til at tænke over, hvad man kan gøre, når man ser eller oplever noget, der ikke føles rigtigt.

Case
01

“Piger hører til i køkkenet”

Rettighed:

Ret til ikke at blive diskrimineret (artikel 2)

Situation:

I har madkundskab, og I skal i grupper lave jeres egne retter. I gruppen opstår der lidt diskussion om, hvem der skal gøre hvad. Så siger Jonas højt: “Altså, det giver sig selv – pigerne skal da lave maden, de hører jo til i køkkenet!” Flere griner, nogle nikker, men Sofie ser pludselig ned og siger ikke noget. Du kan se, at hun bliver ramt. Ingen siger rigtigt fra – heller ikke læreren.

Spørgsmål:

- Hvornår bliver en “joke” til noget, der sårer?
- Hvorfor tror du, ingen sagde noget?
- Hvad kunne du gøre i situationen, hvis du ikke vil skabe drama, men alligevel vise, at det ikke er okay?
- Hvad tror I, det betyder for Sofie, at nogen støtter hende?

Case
02

“Du kan ikke finde ud af at game – du er jo pige”

Rettighed:

Ret til ikke at blive diskrimineret (artikel 2)
og Ret til fritid og leg (artikel 31)

Situation:

Efter skole mødes I for at spille et nyt onlinespil. Din veninde Carla glæder sig – hun gamer ofte og er faktisk dygtig. Men da hun prøver at joine, siger en af drengene: “Ej, ikke dig – piger gamer jo ikke seriøst.” Han griner og tager controlleren. Flere griner med. Carla siger ikke så meget, men du ved, at hun bliver ked af det – hun skriver senere, at hun bare lader være med at komme næste gang.

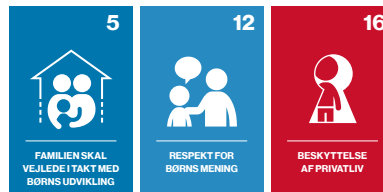
Spørgsmål:

- Hvad tror du, Carla tænker?
- Hvorfor tror du, nogen har den slags holdninger?
- Hvad ville være en god måde at støtte Carla på?
- Er det “bare drilleri”, eller handler det om noget mere?

Case
03

“Mor, det er MIN telefon”

Rettighed:

*Familien skal vejlede i takt med børns udvikling (artikel 5),
Ret til at blive hørt (artikel 12) og Ret til privatliv (artikel 16)*

Situation:

Din mor spørger, om hun må se dine beskeder, og hvilke apps du bruger. Hun siger, at det er fordi, hun bekymrer sig. Men du føler dig kontrolleret – du har ikke gjort noget galt, og du har private samtaler, som ikke er hendes sag. Når du prøver at forklare det, bliver hun irriteret og siger, at du burde være taknemmelig for, at hun interesserer sig.

Spørgsmål:

- Hvordan balancerer man mellem privatliv og forældres ansvar?
- Hvordan kan man tale med sine forældre om grænser – uden det bliver til en konflikt?
- Kan det være okay at sætte grænser for voksne? Hvordan?
- Hvad ville være et godt kompromis i den her situation?

Case
04

Omar må ikke gå på toilettet

Rettighed:

Det bedste for barnet (artikel 3)

Situation:

Midt i en dobbeltlektion beder Omar om lov til at gå på toilettet. Vikaren siger nej og minder om, at det kun er tilladt i pauserne. Du kan se, at Omar har svært ved at sidde stille og ser ud til at have det virkelig ubehageligt. Han siger lavt til dig, at han faktisk har maveproblemer, men ikke tør sige det højt. Du føler, at det er uretfærdigt – men er usikker på, om du skal blande dig.

Spørgsmål:

- Hvornår bør regler komme i stedet for sund fornuft og omsorg?
- Hvad ville du ønske, nogen gjorde, hvis det var dig?
- Hvordan kunne man bakke Omar op uden at gøre det pinligt for ham?
- Hvordan kan man tage sådan noget op med en voksen på en respektfuld måde?

Case
05

Deling af billede

Rettighed:

Ret til privatliv (artikel 16)

Situation:

I en gruppechat bliver der delt et billede af en pige fra skolen til en fest. Hun ser beruset ud og er letpåkædet. Folk skriver "grineren"-kommentarer og emojis. Du får en dårlig fornemmelse – men du er i tvivl om, hvad du skal gøre. Hvis du siger noget, er du bange for at virke kedelig eller som "moralens vogter".

Spørgsmål:

- Hvad kan det betyde for personen på billedet – både nu og senere?
- Hvorfor tror du, at nogen vælger at dele sådan noget?
- Hvad kan man gøre, hvis man ikke vil være en del af det – men heller ikke vil stå helt alene?
- Er det lige så slemt at reagere med grin som at dele billedet?

Case
06

At blive lyttet til i skolen

Rettighed:

Ret til at sige sin mening (artikel 12), Ret til uddannelse (artikel 28)

Situation:

Du synes, at undervisningen er kedelig – det er meget, læreren der taler, og der er ikke meget variation i, hvordan I lærer. Du har idéer til projekter – måske noget med klima og bæredygtighed – og andre måder at arbejde på. F.eks. hvor eleverne skal undervise. Men ingen spørger jer, og når du har forsøgt at foreslå noget, bliver det hurtigt afvist. Det føles som om, din mening ikke tæller, og du begynder at tænke, om det overhovedet nytter.

Spørgsmål:

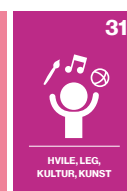
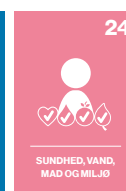
- Hvorfor tror du, nogle voksne har svært ved at lytte til elever?
- Hvad kan man gøre, hvis man gerne vil tages alvorligt?
- Hvem på skolen kunne man tale med, hvis man vil ændre noget?
- Hvilken forskel kan elever gøre, hvis de står sammen?

Case
07

"Jeg har aldrig tid bare til mig selv"

Rettighed:

Familien skal vejlede i takt med børns udvikling (artikel 5), Ret til fritid og hvile (artikel 31) og Ret til sundhed (artikel 24)

Situation:

Din hverdag er pakket: skole, sport, kor, fritidsjob og lektier. Selvom du egentlig kan lide det hele, føler du dig ofte udmattet og stresset. Du savner tid til bare at være dig selv – se en serie, være alene eller lave ingenting. Når du prøver at sige det, siger dine forældre, at du skal lære at strukturere din tid bedre, og at det er godt at gå op i noget. Du føler, de ikke forstår, hvor presset du er.

Spørgsmål:

- Hvornår er det for meget – selv når det hele er "gode ting"?
- Hvad sker der, hvis man aldrig har tid til at lade op?
- Hvordan kan man tale med sine forældre om det, uden at de tror, at man er doven?
- Hvordan ser sund balance ud i din hverdag?

04

Klassens egen rettighedsplakat

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
A5-papir, karton
med teksten
"Vi mener, at
alle har ret til ..."
og tuscher.

Aktivitetstype:
Kreativitet
og dialog.

Formål:
At få eleverne
til at reflektere
over, hvilke
rettigheder
der er vigtige
for eleverne
i klassen.

Denne øvelse giver eleverne mulighed for at reflektere over, hvilke rettigheder der betyder mest for dem og hvorfor.

Ved at tage udgangspunkt i UNICEF Danmarks rettighedsplakat og derefter skabe elevernes egen version, bliver eleverne både inspireret af de formulerede rettigheder og får mulighed for at sætte ord og billeder på deres egne perspektiver.

Klassens rettighedsplakat fungerer som et udtryk for fællesskabets værdier og normer. Når plakaten hænges op i klassen eller på skolen, kan den minde eleverne om, at rettigheder er noget, vi deler og passer på sammen.

Sådan gør du:

- Tag et stort stykke papir, karton eller lign. og skriv: "Vi mener, at alle har ret til ..."
- Lad nu alle eleverne bidrage ved at skrive én sætning eller én tegning hver.
 - Giv hver elev et stykke A5-papir og lad dem tegne eller skrive på det. Sæt alle papirerne sammen til én stor plakat – med inspiration i **UNICEF's plakat**.
- Udstil plakaten i klassen eller på skolen.

Vis eleverne UNICEF Danmarks rettighedsplakat, som de kan blive inspireret af.
Download plakaten her.

Et liv uden rettigheder

I denne del af materialet skal eleverne undersøge, hvorfor rettigheder er vigtige – selv i et land som Danmark, hvor mange har det godt, og hvor rettigheder ofte tages for givet. For hvad sker der egentlig, når de pludselig ikke er der? Og hvornår mærker man for alvor, hvad rettigheder betyder?

For at gøre det mere tydeligt og nærværende skal eleverne først se en video fra DR Ultra, hvor elever får frataget deres rettigheder. Herefter arbejder eleverne videre med videoen og diskuterer, hvad der er på spil, hvilke konsekvenser det har, og hvordan man kunne handle anderledes.

Eleverne kan også selv prøve at få frataget rettigheder, så de kan mærke, hvordan det føles. Det sker selvfølgelig i trygge og sjove rammer, hvor formålet er at skabe refleksion, nysgerrighed og en dybere forståelse for både egne og andres rettigheder.

01

Video: Mest LORTEDE dag nogensinde

Tidsramme:
20 min.

Materialer:
Videoen
"Mest LORTEDE
dag nogensinde"
(09:32 min.) og
papir og blyant.

Aktivitetstype:
Video og
refleksion.

Formål:
At skabe
forståelse
for børns
rettigheder.

DR Ultra har lavet videoen "**Mest LORTEDE dag nogensinde**". Her gennemgår to elever en skoledag, hvor de løbende igennem skoledagen får frataget deres rettigheder.

I videoen bliver eleverne sat i en kaotisk og grænseoverskridende situation, hvor voksne ikke overholder børns behov og ret til tryghed, respekt og medbestemmelse. Det er et oplagt udgangspunkt for at tale om, hvordan det ikke bør være – og hvordan det burde være.

I denne øvelse skal I se videoen i klassen og arbejde med den efterfølgende. Der er forskellige øvelser, som du kan lave med klassen.

Sådan gør du:

- Introducer videoen for klassen. Fortæl, at videoen viser, hvordan en skoledag kan se ud, hvis børn ikke havde rettigheder.
- Bed eleverne skrive stikord undervejs ud fra spørgsmålet: "Hvilke rettigheder bliver frataget?"
- Du kan evt. stoppe videoen løbende og snakke om scenerne, inden I ser videre.

Alt efter hvor meget tid I har, kan du vælge en eller flere øvelser, som I kan arbejde med for at skabe mere viden og dialog om børns rettigheder – med udgangspunkt i videoen.

02

Analyse af scener – hvilke rettigheder blev brudt?

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Gruppearbejde og fælles diskussion.

Formål:
At identificere og forstå brud på børns rettigheder i praksis.

Denne øvelse bygger videre på videoen fra DR Ultra og giver eleverne mulighed for at fordybe sig i temaer som "uretfærdighed", "fællesskab" og "børns rettigheder". Videoen skaber et fælles udgangspunkt og inviterer til refleksion over, hvordan man oplever det, når man ikke bliver lyttet til, ikke bliver behandlet ordentligt eller står i situationer, der føles forkerte.

Formålet med øvelsen er at skabe et trygt rum, hvor eleverne kan udtrykke deres tanker og erfaringer og sammen med dig koble dem til artikler fra Børnekonventionen. På den måde bliver rettighederne konkrete og nærværende, og eleverne kan spejle sig i dem i deres egen hverdag.

Øvelsen styrker elevernes forståelse af egne og andres rettigheder og lægger op til vigtige samtaler om, hvordan man skaber et respektfuldt og trygt fællesskab, hvor alle børn bliver hørt.

Sådan gør du:

- Del eleverne i små grupper (tre til fire personer). Eleverne skal i grupperne analysere en scene fra videoen.
- Giv hver gruppe en scene fra videoen eller lad dem vælge selv. Her er eksempler på scener, som eleverne kan genspille:
 - 01:34–02:09: Ret til gratis undervisning
 - 02:03–02:52: Ret til medbestemmelse
 - 03:49–05:17: Ret til en god skole med nødvendig undervisning
 - 05:15–05:58: Ret til at få mad
 - 05:58–06:50: Ret til hvile og fritid
 - 06:50–07:27: Ret til privatliv
 - 07:26–07:52: Ret til mening og holdning
 - 07:52–08:22: Ret til ikke at lave børnearbejde
 - 08:22–08:41: Staten skal forhindre kidnapning
- Grupperne analyserer scenen ud fra følgende spørgsmål:
 - Hvad sker der i scenen?
 - Hvilke rettigheder bliver brudt?
 - Hvordan ville det føles at være barn i den situation?
 - Hvilke voksne handlede forkert – og hvorfor?
 - Hvordan burde situationen være håndteret?
- Brug evt. FN's Børnekonvention til at finde den relevante artikel.
- Lad afslutningsvis grupperne præsentere deres analyse i klassen. Notér på tavlen, hvilke rettigheder der blev brudt i videoen.

03

Retten til at sige fra – hvad ville du gøre?

Tidsramme:
30–45 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Individuel
refleksion +
gruppearbejde.

Formål:
At give eleverne
handlekompetence
og træne
stillingtagen.

I denne øvelse skal eleverne tage stilling til uretfærdige situationer og overveje, hvordan man kan handle – både for sig selv og for andre.

Med udgangspunkt i scener fra DR Ultra-videoen vælger eleverne én situation, hvor, de synes, noget var helt forkert. De reflekterer over, hvad de selv ville have gjort, og hvordan man kan sige fra. Bagefter deler de deres tanker i grupper og taler om mod, ansvar og fællesskab.

Sådan gør du:

- Del eleverne ind i mindre grupper.
- Lad eleverne se videoen igen på deres egen computer.
- Bed eleverne vælge én situation fra videoen, hvor de synes, at noget var helt forkert. Lad dem skrive et kort svar på følgende spørgsmål:
 - Hvad ville jeg selv have gjort i den situation?
 - Hvordan kunne man sige fra?
 - Hvad ville det rigtige være at gøre for den voksne?
- Saml eleverne i grupper, hvor de deler deres svar og diskuterer:
 - Hvad kan være svært ved at sige fra?
 - Hvornår skal man sige fra? Og er det okay bare at være stille?
 - Hvordan kan man støtte en klassekammerat, der bliver behandlet uretfærdigt?
 - Bærer de voksne et ansvar?

04

Sådan burde skoledagen have været – kreativ omskrivning

Tidsramme:
45–60 min.

Materialer:
Videoen
"Mest LORTEDE
dag nogensinde"

Aktivitetstype:
Kreativt
gruppearbejde
eller individuelt
projekt.

Formål:
At omsætte
rettigheder
til konkret
handling.

I denne øvelse skal eleverne bruge deres kreativitet til at ændre på en uretfærdig situation fra DR Ultra-videoen. De vælger en scene fra videoen og omskriver den, så børns rettigheder bliver respekteret.

Eleverne arbejder med, hvordan voksne kan handle anderledes, hvordan børn kan blive hørt, og hvordan konflikter kan undgås. Øvelsen giver eleverne mulighed for at forvandle viden om rettigheder til konkret handling – gennem tekst, tegning eller teater.

Sådan gør du:

- Vælg én scene fra videoen, som mange elever reagerede på. I kan f.eks. vælge mellem følgende scener og rettigheder:
 - 01:34–02:09: Ret til gratis undervisning
 - 02:03–02:52: Ret til medbestemmelse
 - 03:49–05:17: Ret til en god skole med nødvendig undervisning
 - 05:15–05:58: Ret til at få mad
 - 05:58–06:50: Ret til hvile og fritid
 - 06:50–07:27: Ret til privatliv
 - 07:26–07:52: Ret til mening og holdning
 - 07:52–08:22: Ret til ikke at lave børnearbejde
 - 08:22–08:41: Staten skal forhindre kidnapning
- Bed eleverne omskrive scenen, så børnenes rettigheder bliver overholdt.
 - Hvordan skulle læreren have reageret?
 - Hvordan kunne børnene blive hørt?
 - Hvordan kunne konflikterne være undgået?
- Eleverne kan vælge mellem:
 - at skrive scenen om som manuskript
 - at lave en tegneserie
 - at lave et mini-teaterstykke og fremføre det.
- Til sidst holder I en mini-fremvisning eller udstilling, hvor eleverne præsenterer deres nye version af scenen – og peger på de rettigheder, de har arbejdet med.

05

En skole uden rettigheder

Tidsramme:
45 min.

Materialer:
Sedler med rettigheder, som eleverne kan miste.

Aktivitetstype:
Aktivt eksperiment, refleksion, fælles samtale.

Formål:
At give eleverne en kropslig og personlig forståelse af, hvad rettigheder betyder i praksis og at styrke deres bevidsthed om børns rettigheder.

I denne øvelse skal eleverne mærke på egen krop, hvad det vil sige at mangle rettigheder. Eleverne skal opleve en lektion, hvor enkelte rettigheder bliver taget fra dem, og på den måde får de en konkret og sanselig forståelse for, hvorfor rettigheder ikke bare er noget, vi har, men noget vi har brug for.

Vælg en aktivitet, som eleverne holder af, og lad en eller flere elever – gerne frivillige – få frataget en rettighed i en kort periode. Det kan f.eks. være retten til at ytre sig, til at tage pauser eller til at deltage på lige vilkår. Øvelsen skal vække undren og refleksion: Hvordan føles det? Er det retfærdigt? Og hvad sker der med fællesskabet, når ikke alle har de samme rettigheder?

Sådan gør du:

- Forbered en aktivitet, som du ved eleverne godt kan lide. Det kan f.eks. være rundbold, stikbold, en fodboldkamp eller lign.
- Forklar eleverne, at de skal prøve at spille, hvor de har mistet én af deres rettigheder. Du kan lave små kort med forskellige rettigheder og lade eleverne trække én. Du kan også lade eleverne selv vælge én rettighed, som de må "opgive" i spillet – det kan f.eks. være:
 - Retten til at tale (de må ikke sige noget)
 - Retten til at blive hørt (deres mening bliver ignoreret)
 - Retten til bevægelse (de må kun stå det samme sted i spillet)
 - Retten til leg eller pauser (de får ikke lov til at deltage i spillet, men skal kigge på)
- Eleverne skal nu spille, hvor de ikke har den rettighed, de har valgt eller har trukket.
- Når spillet er færdigt, samler du eleverne og spørger dem i plenum:
 - Hvordan føltes det at miste en rettighed?
 - Hvad var det sværeste?
 - Fik du lyst til at sige noget, gøre noget, protestere?
 - Hvordan blev du mødt af andre?
 - Hvad ville der ske, hvis det var sådan hver dag?

Ordet er dit!

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Rettighedsspil.
Kræver at eleverne har adgang til computer, mobil eller tablet.

Aktivitetstype:
Spil, lille skriftlig opgave

Formål:
Eleverne bruger deres stemme til at give idéer til, hvordan staten bedst muligt kan sikre at alle kender til børns rettigheder

Nu har I lært en masse om børns rettigheder. Som en sidste opgave skal der fokuseres på artikel 42 "ALLE SKAL KENDE BØRNS RETTIGHEDER" – som handler om, at regeringen skal sørge for at fortælle børn og voksne om konventionen, så ALLE kender til børns rettigheder. Både børn og voksne.

I opgaven skal eleverne ud på deres egen rettighedsstafet. I et online spil skal de køre stafetten – ligesom rettighedsstafetten, der kører gennem Danmark – og indsamle så mange rettigheder som muligt.

Til sidst i spillet kan eleverne dele en idé til, hvad man kan gøre for at flere kommer til at kende til børns rettigheder. Alle elevernes idéer indsamles og tages med til danske politikere.

Hvis I foretrækker blot at indsende idéer uden at spille spillet, kan I gøre det [her](#).

42

ALLE SKAL KENDE
BØRNS RETTIGHEDER

Det spørger vi eleverne om:

Alle børn har rettigheder. Børn har for eksempel ret til at gå i skole, ret til at sige deres mening og ret til at have et trygt liv. Og det er politikernes ansvar, at alle kender børns rettigheder.

Men undersøgelser viser, at hverken børn eller voksne i Danmark kender nok til deres rettigheder. Det skal der laves om på!

Hvad synes du, at politikerne skal gøre, for at alle lærer mere om børns rettigheder?

Man kunne for eksempel lave regler om at sætte fokus på børns rettigheder i skolen, i fritidsklubben, i sportsklubben, på arbejdspladser, i nyhedsmedier eller andre steder. Har du idéer til hvordan?

Vi vil gerne høre dine idéer. Ordet er dit!

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Rettighedsspil.
Kræver at eleverne har adgang til computer, mobil eller tablet.

Aktivitetstype:
Spil, lille skriftlig opgave

Formål:
Eleverne bruger deres stemme til at give idéer til, hvordan staten bedst muligt kan sikre at alle kender til børns rettigheder

Sådan gør du:

- Fortæl eleverne: Nu hvor I kender en masse af børns rettigheder skal I – som en sidste vigtig opgave – arbejde med Børnekonventionens artikel 42. Du kan lade eleverne uddybe, hvad artiklen betyder (brug fx Rettighedsplakaten [her](#)).
 - Artikel 42 kort fortalt: Ansvar for at udbrede kendskabet til Børnekonventionen ligger hos regeringen, som skal sørge for, at alle børn og voksne kender til den. Voksne skal kende børns rettigheder, fordi det er deres ansvar at håndhæve dem.
- Fortæl eleverne, at I nu skal arbejde med jeres egne idéer til, hvordan politikerne kan sørge for, at alle kender børns rettigheder. Derfor skal I nu ud på jeres egen rettighedsstafet, hvor I får mulighed for at samle forskellige rettigheder og til sidst sende en besked til politikerne.
- Hver elev går ind på <https://www.boerneportalen.dk/stafet/spil/> (eller scanner QR-koden her i opgaven) og finder rettighedsspillet (eleverne kan eventuelt spille sammen to og to, så de kan tale sammen om idéer).
- Lad eleverne spille til de alle har fået mulighed for at sende en idé af sted til politikerne (muligheden dukker op, når man “dør” i spillet).
- Refleksionsspørgsmål efter spillet:
 - Hvad havde I af idéer til politikerne?
 - Er det vigtigt at politikerne hører jeres idéer? Hvorfor?
 - Var det svært at finde på noget? Hvorfor?

God arbejdslyst

